

නාට්‍ය පෙළ පරිවර්තනය හා අනුවර්තනය

ජයමල් ද සිල්වා

Translation is the process of converting words or texts from one language into another. Since the processes and methods of translation are not universally agreed upon, it is expected that translators follow different methods in their work. This is mostly apparent in literary translation, where the intention of the translator is to produce on his reader an impression similar or nearly similar to that produced by the original. Adaptation and translation are identified as two major streams into which literary translations fall. Translation is the most common variety whereas adaptation is not so common and not so welcomed by readers and critics. Adaptation can mostly be seen in relation to the translation of dramatic texts.

© ජයමල් ද සිල්වා

සංස්. ජයමල් ද සිල්වා, දිල්ශාන් මනෝජී රාජපක්ෂ, දුලන්කා ලංසකාර,
දිනේෂ් සඳරුවන්

'ප්‍රභා' ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, තුන් වැනි කලාපය - 2013/2014

මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

භාෂා පරිවර්තනය යනු එක් භාෂාවකින් පවත්නා යමක් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීම යි. පරිවර්තනය වූකලී ලෝකයේ විවිධ රටවල අතීතයේ විසූවා වූ ද, වර්තමානයේ වෙසෙන්නා වූ ද, මිනිසාගේ ඥාන සම්භාරයන් වින්දන සම්භාරය සංඛ්‍යාත නිර්මාණ සාහිත්‍යයන් එක් එක් භාෂා දන්නා මිනිසුන් අතර බෙදාහදා-ගත හැකි මාර්ගයකි.¹

සාහිත්‍ය නිර්මාණයක් යනු යම් වින්දනයක්, ආස්වාදයක් හෝ රසයක් ලැබිය හැකි සේ සකස් කරන ලද නිර්මාණාත්මක කෘතියකි. ගද්‍ය, පද්‍ය, නාට්‍ය පෙළ ඇ සියලු නිර්මාණාත්මක කෘති මෙයට අයත් වේ. මෙවැනි නිර්මාණාත්මක කෘතියක් එක් භාෂාවකින් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීම සාහිත්‍ය පරිවර්තනයේ විෂය පරාසයට අයත් වේ. පාඨකයා වෙත යම් වින්දනයක්, ආස්වාදයක් හෝ රසයක් ලබා-දීම සාහිත්‍ය කෘතියක අරමුණ වන්නා සේ ම සාහිත්‍ය පරිවර්තනයේ අරමුණ වන්නේ ද පාඨකයා වෙත යම් වින්දනයක්, ආස්වාදයක් හෝ රසයක් ලබා-දීම යි. එකී වින්දනය මුල් නිර්මාණයේ පාඨකයා ලබන වින්දනයට නො අඩු වූවක් විය යුතු අතර එකී වින්දනය ලබන පාඨකයා දක්වන ප්‍රතිචාරය මුල් නිර්මාණයේ පාඨකයා දැක්වූ ප්‍රතිචාරයට සමාන වූවක් ද විය යුතු ය. ඉංගිරිසි ජාතික කවියකු වන මැතිව් ආනෝල්ඩ් පරිවර්තන සාහිත්‍ය කෘතියකින් අපේක්ෂිත මෙකී ‘තුල්‍ය ප්‍රතිචාරය’ සම්බන්ධයෙන් මෙලෙස පවසයි: “මුල් කෘතිය එහි පාඨකයා කෙරේ ඇති කරනි යි පැවැසෙන බලපෑමට සමාන බලපෑමක් පරිවර්තනයෙන් ද ලැබිය යුතු ය.”² සාහිත්‍ය පරිවර්තනයකුගේ අරමුණ පිළිබඳ බෙන්ජමින් ජොවට් මෙලෙස අදහස් දක්වයි: “මුල් කෘතියෙන් ඉදිරි පත් කෙරෙන හැඟීමට සමාන හෝ එයට සමීප වන අන්දමේ හැඟීමක් තම පාඨකයා වෙත රැගෙන යෑමට පරිවර්තකයා යත්න දරයි.”³

එක් භාෂාවකින් පවත්නා කෘතියක් වෙනත් භාෂාවකට පරිවර්තන කිරීමේ දී අනුගමනය කළ යුතු යැ යි පොදුවේ පිළිගැනෙන ක්‍රමවේදයක් නො පවතින අතර පරිවර්තකයෝ තම අභිමතය පරිදි විවිධ පරිවර්තන ක්‍රමවේද භාවිත කරති. සාහිත්‍ය පරිවර්තනයේ දී අනුගමනය කෙරෙන ක්‍රමවේද අතරින් පරිවර්තනයට (translation) හා අනුවර්තනයට (adaptation) වැදැගත් තැනක් හිමි වේ.

මුල් කෘතිය අඩු වැඩි නො කර ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් ඉදිරි පත් කිරීම 'පරිවර්තනය' ලෙස ද මුල් කෘතිය ලේඛකයාගේ අභිමතය අනුව යම් යම් දේ අඩු වැඩි සහිත ව අනෙක් භාෂාවකට හැරවීම 'අනුවර්තනය' ලෙස ද බොහෝ විට සැලැකේ.⁴ සාහිත්‍ය කෘතියක් එක් භාෂාවකින් තවත් භාෂාවකට පරිවර්තනය කිරීමේ දී එහි වස්තූ විෂයය, ආකෘතිය, දර්ශනය, වින්දනය ඇ කෙරේ ද අවධානය යොමු කිරීමට පරිවර්තකයාට සිදු වේ. මුල් කෘතිය අඩු වැඩි නො කර ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් ඉදිරි පත් කිරීම, නැත හොත් සෘජු පරිවර්තනය මේ සඳහා ප්‍රමාණවත් නො වන අතර මුල් කෘතියේ පවත්නා යම් යම් දේ වෙනස් කිරීමට පරිවර්තකයාට සිදු විය හැකි ය.⁵ ඒ අනුව ගත් කල, මුල් කෘතිය යම් යම් සංශෝධනවලට ලක් කිරීමේ නිදහස සාහිත්‍ය පරිවර්තකයාට අත්‍යවශ්‍යයෙන් ම හිමි වේ. සාහිත්‍ය පරිවර්තනයේ දී 'පරිවර්තනය' නම් ක්‍රමවේදය සෘජු පරිවර්තනයෙන් ඔබ්බට ගිය නම්‍යශීලී ක්‍රමවේදයක් විය යුත්තේ එබැවිනි.

මෙයට සාපේක්ෂ ව අනුවර්තනයේ දී සිදු වන්නේ වෙනත් ක්‍රියාවලියකි. 'අනුවර්තනය' යනු 'අනුරූප කිරීම', නැත හොත් 'යෝග්‍ය කිරීම' යි. ජීවින් සම්බන්ධයෙන් ද අනුවර්තනය නැමැති ක්‍රියාවලියක් හඳුනා-ගැනේ. ඉන් අදහස් වන්නේ කිසියම් සතකු හෝ පැළෑටියක් පැවැතිය යුතු පරිසර තත්ත්වවලට ගැළැපෙන පරිදි ජානමය වසයෙන් වෙනස්කම්වලට බඳුන් වීම යි. අදාළ පරිසරයෙහි පැවැත්ම තහවුරු කර-ගැනීම එමඟින් සිදු වේ.⁶ භාෂා පරිවර්තනයේ දී හඳුනා-ගැනෙන අනුවර්තනය ද මෙයට සමාන වූවකි. එහි දී සිදු වන්නේ එක් භාෂාවකින් පවත්නා කෘතියක් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීමේ දී ඉලක්කගත සංස්කෘතික පසුබිමට උචිත වන අයුරින් හැඩ ගැස්වීම යි. අදාළ නිර්මාණය වින්දනය කිරීමේ හැකියාව ඉලක්කගත පාඨකයාට උපරිම වසයෙන් ලබා-දීම මෙහි අරමුණ යි.

භාෂා පරිවර්තන අධ්‍යයන පිළිබඳ රවුට්ලෙජ් විශ්වකෝෂයේ 'අනුවර්තනය' නිර්වචනය වන්නේ මෙලෙස ය: "පරිවර්තනයක් ලෙස සැලැකිය නො හැකි නමුත් මුල් කෘතියේ කොටස් අඩු නො වන පරිදි නිරූපණය කෙරෙන සේ එය වෙනත් භාෂාවකට හරවන ක්‍රමවේදවල එකතුවක් වසයෙන් අනුවර්තනය හැඳින්විය හැකි ය."⁷

පරිවර්තනය හා අනුවර්තනය පිළිබඳ න්‍යායාත්මක බෙදීම සිසෙරෝ හා හෝරස් වැනි පුරාණ කවීන්ගේ යුගවල සිට පැවැතෙන බව භාෂා පරිවර්තන න්‍යායය පිළිබඳ ඉතිහාසය විමසා බැලීමේ දී විශද වේ.⁸ පරිවර්තකයා (interpres)⁹ යනු වචනයෙන් වචනය ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් සකස් කරන්නකු, එනම් සෘජු පරිවර්තකයකු බව පෙන්වා- දුන් ඔවුහු වඩා නිදහස්, එනමුදු සම්පූර්ණයෙන් ම ශාස්ත්‍ර සම්මත යැ යි පිළිගත හැකි වෙනත් පරිවර්තන ක්‍රමවේද සමඟ එය ප්‍රභේදනය කර දැක්වූ හ. සෘජු පරිවර්තනය හා නිදහස් පරිවර්තනය ලෙස පරිවර්තන ක්‍රම ද්වයයක් පිළිබඳ අදහස් ඕගස්තියා යුගයේ පවා පැවැති බව “අකුටිල පරිවර්තකයකු නම් ඔබ වචනයෙන් වචනය පරිවර්තනය නො කරනු ඇත.” යනුවෙන් හෝරස් ඉදිරි පත් කළ ප්‍රකාශයෙන් ද තහවුරු වේ.¹⁰

අනුවර්තනය සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි පත් ව ඇති නිර්වචන තේමා සතරක් යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැකි යැ යි භාෂා පරිවර්තන අධ්‍යයන පිළිබඳ රවුට්ලෙජ් විශ්වකෝෂයේ දැක්වේ.¹¹ එකී තේමා සතර වන්නේ පරිවර්තන ශිල්ප ක්‍රමය (translation technology), පරිවර්තන ප්‍රභේදය (translation genre), අභිභාෂාව (metalanguage) හා අකුටිලතාව* (faithfulness) යනුවෙනි.

පරිවර්තන ක්‍රමවේදයක් වසයෙන් අනුවර්තනය යොදා- ගැනීමේ අවශ්‍යතාව මතු වන්නේ මුල් නිර්මාණයෙහි එන පසුකලය ලක්ෂ්‍ය භාෂාවට අදාළ ව නො පවතින විට ය. පරිවර්තනයේ දී යම් ආකාරයක ප්‍රතිනිර්මාණයක් සිදු කිරීම මෙහි දී අවශ්‍ය වේ. මුල් කෘතිය හා පරිවර්තනය අතර මතු විය හැකි සංස්කෘතික නො ගැළැපීම් නැමැති බාධකය ඉක්මවා ගොස් ඒ අතර සමරූපතාව පවත්වා-ගත හැකි පරිවර්තන ක්‍රමවේදයක් වසයෙන් අනුවර්තනය සැලැකීම ඉහත නිර්වචනයෙන් සිදු කෙරේ.¹²

අනුවර්තනය වැඩි වසයෙන් ම භාවිත කෙරෙන්නේ නාට්‍ය පෙළ පරිවර්තනයේ දී වන අතර අනුවර්තනය සම්බන්ධ ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යයන වැඩි වසයෙන් ම සිදු කර ඇත්තේ ද නාට්‍ය පෙළ පරිවර්තනය හා අදාළ ව ය.¹³ ඉලක්කගත පාඨකයා වෙනුවෙන් මුල්

නිර්මාණය ප්‍රතිප්‍රදේශීයකරණයක් හා සබැඳීමක් ලෙස අනුවර්තනය හැඳින්විය හැකි බව ඇනී බ්‍රිසෙට්ගේ මතය යි.¹⁴ මුල් නාට්‍යය නැරඹූ ප්‍රේක්ෂකයා ලබන වින්දනයට සමාන වින්දනයක් පරිවර්තනයේ ප්‍රේක්ෂකයාට ද ලබා-දීමේ අරමුණින් මුල් නාට්‍ය පෙළ නව පරිසරයකට ගැළැපෙන පරිදි ස්වදේශකරණය කිරීම වසයෙන් අනුවර්තනය හැඳින්විය හැකි බව සන්තෝයෝ පෙන්වා දෙයි.¹⁵ මෙලෙස ස්වදේශකරණයේ අවශ්‍යතාව මතු වන්නේ මුල් කෘතියේ ප්‍රේක්ෂකයා අයත් සංස්කෘතික පසුතලයට වඩා වෙනස් සංස්කෘතික පසුතලයකට පරිවර්තනයේ ප්‍රේක්ෂකයා අයත් වන විට ය.

අනුවර්තනය පිළිබඳ නිර්වචනවල දී අවධානය යොමු වී ඇති වැදගත් කරුණක් වන්නේ මුල් කෘතියට අකුටිල වීම යි. අනුවර්තනය පිළිබඳ නිර්වචනවලින් මූලික කරුණු ද්වයයක් ගම්‍ය වේ. පළමු වැන්න වන්නේ අනුවර්තනය යනු සාහිත්‍ය කෘතියක අදහස නිවැරදි ව ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වූවක් යන්න ය. තම අනුභූතියට ලක් නො වන පරිසරයක් පදනම් කර-ගත් නිර්මාණයකින් ප්‍රේක්ෂකයා ආගන්තුක පසුතලයක සිර කෙරෙන බැවින් සාහිත්‍ය නිර්මාණයක් එක් භාෂාවකින් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීමේ දී ඉලක්කගත පාඨකයාට ගැළැපෙන පරිදි එහි පසුබිම ද සංශෝධනය කළ යුතු ය යන්න මින් අදහස් වේ.¹⁶

දෙ වැනි මතය අනුව අනුවර්තනයේ දී සිදු වන්නේ මුල් නිර්මාණයේ රචකයා පාවා-දීමකි. මුල් කෘතිය වෙනත් භාෂාවකට හැරවීමේ දී සිදු කෙරෙන භාෂා වෙනස් වීමට අමතර ව එහි සංස්කෘතික පසුබිම ආදිය ද සංශෝධනවලට ලක් කෙරෙන බැවින් මුල් කෘතිය විකෘත වීමක් සිදු වන බව මේ මතයෙන් ගම්‍ය වේ.¹⁷

‘පරිවර්තනය’ හා ‘අනුවර්තනය’ යන ක්‍රමවේද ද්වයය නාට්‍ය පෙළ පරිවර්තනයේ දී භාවිත වන අන්දම මෙහි දී විමසා බැලේ.

රුසියා ජාතික නාට්‍ය රචකයකු වූ නිකොලොයි ගොගොල්ගේ ‘Ревизор’ (The Inspector General) නම් නාට්‍ය පෙළෙහි පළමු වැනි ජවනිකාව තෝමස් සෙල්ට්සර්ගේ ඉංගිරිසි පරිවර්තනයේ දැක්වෙන්නේ මෙසේ ය;

Governor. I have called you together, gentlemen, to tell you an unpleasant piece news. An Inspector-General is coming.

Ammos Fiodorovich. What, an Inspector-General?

Artemy Filippovich. What, an Inspector-General?

Governor. Yes, an Inspector from St. Petersburg, incognito. With secret instructions too.

Ammos Fiodorovich. Pretty how-do-you-do!¹⁸

එවි. ජයරත්න මේ නාට්‍ය පෙළ “පරීක්ෂකයා” නමින් සිංහලයට පරිවර්තනය කර ඇත. එහි පළමු වැනි ජවනිකාව මෙලෙස ඇරැඹේ;

පොලිස්පති: මහත්වරුනි, මම ඔබට මෙහෙම ආරාධනා කළේ අසතුටුදායක ආරංචියක් කියන්න යි. අපිව බලන්න පරීක්ෂකයෙක් එනවලු.

ආමොස් ෆියෝදරවිච්: මොන පරීක්ෂකයෙක් ද?

අර්තෙමි ෆිලිපොවිච්: මොනවා, පරීක්ෂකයෙක්?

පොලිස්පති: පරීක්ෂකයෙක්, පිතර්බුර්ග්වලින්, ඉන්කොග්නිතෝ රහස් නියමයකුත් එක්කලු.

ආමොස් ෆියෝදරවිච්: ඔහෙ පලයන්!¹⁹

මෙය මූලික පරිවර්තන මාර්ගය ගනිමින් සිංහලයට හරවන ලද්දකි. නාට්‍ය පෙළෙහි හැඳින්වීමේ එක් තැනක පරිවර්තකයා මෙලෙස සඳහන් කරයි; “රුසියන් වචන හැකිකාක් දුරට සෘජු ව ම සිංහලයට පරිවර්තනය කොට ඇත. කිසි ම තැනක අනුවර්තනය කොට නැත. නම් ගම් ආදිය රුසියානු උච්චාරණය අනුව ම මෙහි දක්වා ඇත.”²⁰

රිචඩ් කේනබ්‍රු, ඒ.පී. ගුණරත්න හා පී.ඊ. ද එස් ලීලානන්ද ගොගොල්ගේ නාට්‍ය පෙළ “රහස් කොමසාරිස්” නමින් සිංහලයට අනුවර්තනය කර ඇත.

එහි පළමු වැනි ජවනිකාව ආරම්භ වන්නේ මෙසේ ය;

ගජනායක: (කලබලයෙන්) - වාඩිවෙනව වාඩිවෙනව දන්නව නේද මං මේ මොකට ද එන්ඩ කීවේ කියල. තකහනියක්. මේක බොහොම නරක ආරංචියක්. අපේ යුසී එක පරීක්ෂා කරන්න කොමසාරිස් කෙනෙක් එනව.

හේමසිංහ: කොමසාරිස් කෙනෙක්?

ගජනායක: රහස් කොමසාරිස් කෙනෙක් - කොළඹ මහ කන්තෝරුවෙන්. හැබැයි එයා එන්න නිලධාරියෙක් බව අඟවන්න නැතුව. සාමාන්‍ය කෙනෙක් හැටියට යි. රහසෙ.

රොසලින්: ඒක හරි පුදුමයක්.²¹

ගොගොල්ගේ රුසියන් මුල් පිටපතෙහි²² දැක්වෙන වර්තනාම වන ‘Аммос Федорович’ හා ‘Артемий Филиппович’ ඉංගිරිසි පරිවර්තනයේ දැක්වෙන්නේ අනුපිළිවෙළින් ‘Ammos Fiodorovich’ හා ‘Artemy Filippovich’ වසයෙනි. සිංහල පරිවර්තනයේ ඒවා දැක්වෙන්නේ අනුපිළිවෙළින් ‘ආමොස් ෆියෝදරවිච්’ හා ‘අර්තෙමී ෆිලිපොවිච්’ වසයෙනි. සිංහල අනුවර්තනයේ ඒවා දැක්වෙන්නේ අනුපිළිවෙළින් ‘හේමසිංහ’ හා ‘රොසලින්’ වසයෙනි. ‘Городничий’ යන්න ‘Governor’ යනුවෙන් ඉංගිරිසියට සෘජු ව පරිවර්තනය කර ඇති අතර සිංහල පරිවර්තනයේ එය ‘පොලිස්පති’ යනුවෙන් ද, සිංහල අනුවර්තනයේ ‘ගජනායක’ යනුවෙන් ද දැක්වේ. මුල් පිටපතේ එන ස්ථාන නාමයක් වන ‘Петербург’ ඉංගිරිසි පරිවර්තනයේ දී ‘St. Petersburg’ වසයෙනුත්, සිංහල පරිවර්තනයේ ‘පීතර්බර්ග්’ වසයෙනුත් සෘජු ව පරිවර්තනය වී ඇති අතර එය සිංහල අනුවර්තනයේ දැක්වෙන්නේ ‘කොළඹ’ යනුවෙනි.

පරිවර්තනයේ දී හා අනුවර්තනයේ දී භාවිත කෙරෙන උපාය මාර්ගයක් මෙයින් හඳුනා-ගත හැකි ය. මුල් කෘතිය එය අයත් පසුකලය සමඟ ම ලක්ෂ්‍ය භාෂාවට හැරවීම පරිවර්තනයේ දී සිදු වේ. පසුකලය යනු කතාවක සිද්ධි හා වර්ත පිහිටුවනු ලබන පසුබිම යි.²³ පරිවර්තනයේ දී සිදු වන්නේ නුහුරු පසුකලයක් වෙත හුරු පුරුදු භාෂාව යොදා-ගෙන පාඨකයා රැගෙන යෑම යි. අනුවර්තනයේ දී යොදා-ගැනෙන්නේ පාඨකයාට හුරු පුරුදු භාෂාව පමණක් ම නො වේ. මුල් කෘතියෙහි පසුකලය ද පාඨකයාට හුරු පුරුදු පසුකලයක් බවට පත් කෙරේ. පාඨකයා ගේ අනුභූතියට ගැළපෙන ලෙස මුල් කෘතිය සකස් කර එය උපක්‍රමශීලී ව ඔහු වෙත සමීප කිරීම අනුවර්තනයේ දී සිදු කෙරෙන බව ඉන් ප්‍රතීයමාන වේ. අනුවර්තනය යනු පාඨකයා පදනම් කර-ගත් පරිවර්තන ප්‍රභේදයක් බව ද, පරිවර්තනය යනු මුල් කෘතිය පදනම් කර-ගත් ක්‍රමවේදයක් බව ද ඒ අනුව පැවැසිය හැකි ය.

ඇන්තන් වෙකොව්ගේ “The Proposal” නාට්‍ය පෙළෙහි ඉංගිරිසි පරිවර්තනයේ ආරම්භය මෙලෙස සනිටුහන් වේ;²⁴

“Lomov enters, wearing a dress-jacket and white gloves. Chubukov rises to meet him.”²⁵

තිස්ස කාරියවසම් මෙය “පරස්තාව” නමින් සිංහලයට පරිවර්තනය කර ඇති අතර එහි ආරම්භය මෙලෙස සනිටුහන් වේ;

“චුබුකෝව්ගේ ගෙදර ආලින්දය චුබුකෝව් හා ලොමෝව් සිටිති. ලොමෝව් ටයි එකක් බැඳ සපත්තු දමා අත්වලට සුදු මේස් දමා ගෙන සිටියි.”²⁶

යූ.ඒ. ගුණසේකරගේ සිංහල අනුවර්තනය වන “මඟුල් පරස්තාව” නාට්‍ය පෙළෙහි එය මෙලෙස දැක්වේ.

“ජවනිකාව: තෙපානිස්ගේ නිවසෙහි ආලින්දය. තෙපානිස් පත්තරයක් කියවමින් ඇඳ උඩ සිටී. චුච්චි කබායක් හා රෙද්දක් ද හැඳ, සපත්තු, ටයි, මුදු ආදිය පැලඳ, කුඩයක් ද අතින් ගත් ලවිනේරිස් පිවිසෙයි. තෙපානිස් අසුනින් නැඟිට, ඉදිරියට ගොස් ඔහු පිළිගනී.”²⁷

මුල් පිටපතේ දී නතාලියාගේ මුවට නැංවෙන වදන් පෙළක් මෙසේ ය;

“These Meadows aren t worth much to me. They only come to five dessiatins, and are worth perhaps three hundred roubles.”²⁸

තිස්ස කාරියවසම්ගේ සිංහල පරිවර්තනයෙහි එය දැක්වෙන්නේ මෙලෙස ය:

“මට නත් ඔය වත්ත එව්වර එකක් නෙවෙයි. ඕනෙනත් අක්කර පාලොහක් වෙව්. රූබල් තුන්සියකට වැඩිය වටින ජරාවකුත් නොවෙයි.”²⁹

වර්තයේ නම මෙහි දැක්වෙන්නේ නතාලියා ලෙසින් ම ය

යු.ඒ. ගුණසේකරගේ සිංහල අනුවර්තනයෙහි එය දැක්වෙන්නේ මෙලෙස ය:

“අපට නම් මේවා ඒ හැටි වටින්නෙ නැහැ. අක්කර තුනක් ඕන නම් පවුම් පන්සියක් විතර වටී. ඒක නෙවෙ කාරණේ මට අයුත්තක් තමයි පෙන්න්න න බැරි.”³⁰

වර්තයේ නම මෙහි දැක්වෙන්නේ නන්දාවතී ලෙස ය.

මුල් නිර්මාණයේ පසුතලයට අයත් දේ සඳහා ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් පවතින සමරූප වදන් යෙදීම පරිවර්තනයේ දී සිදු වුව ද, අනුවර්තනයේ දී සිදු වන්නේ ඉලක්කගත පසුබිමෙහි එයට අනුරූප ව පවතින දේ ආදේශ කිරීම බව ඉහත උදාහරණවලින් හෙළි වේ. ලොමෝව් කබායකින් හා අත්මේස්වලින් සැරැසී පැමිණීම වූකලී ඒ සිදුවීම අයත් බටහිර පසුතලයේ දක්නට ලැබෙන්නකි. ඒ පසුතලය ම පදනම් කර-ගනිමින් සිංහලයෙන් ලියන ලද “පරස්තාව”, එනම් එහි පරිවර්තනය සඳහා ද ඒ පසුතලයට උචිත ඇඳුමක් යොදා-ගෙන ඇත. සිංහල අනුවර්තනය වන “මඟුල් පරස්තාවෙහි” ඔහුගේ ඇඳුම් පැලැඳුම් සඳහා ටුවිඩ් කබායක්, රෙද්දක්, සපත්තු, ටයි, මුදු, කුඩයක් ආදිය යෙදී ඇත්තේ එය අනුවර්තනය කරන ලද පසුතලය හා යුගය යන සාධක සැලැකිල්ලට ගනිමිනි. Lomov, Chubukov හා Natalya

යන වර්ත සිංහල පරිවර්තනයේ දී අනුපිළිවෙළින් ලොමෝව්, වුබුකෝව් හා නතාලියා වන්නේ ද ඔවුන් සිංහල අනුවර්තනයේ දී අනුපිළිවෙළින් ලචින්රෝස්, තෙපානිස් හා නන්දාවතී වන්නේ ද මෙකී කරුණ පදනම් කර-ගනිමිනි.

නාට්‍යයේ ඉංගිරිසි පිටපතෙහි දැක්වෙන ‘dessiatins’ (Десятина) වූකලී ඉඩම් මැනීම සඳහා රුසියාවේ භාවිත කරන ලද මිනුම් ඒකකයකි. ‘roubles’ (рубли) යනු එරට භාවිත වන මුදල් ඒකකය යි. රුසියා පසුතලය ම පදනම් කර-ගත්තක් වන සිංහල පරිවර්තනයේ ඒවා දැක්වෙන්නේ අනුපිළිවෙළින් අක්කර හා රුබල් යනුවෙනි. සිංහල අනුවර්තනයේ දී ඒවා අනුපිළිවෙළින් අක්කර හා පවුම් බවට වෙනස් කර තිබේ. ‘dessiatins’ යන්න ‘දෙසියාටින්’ යනුවෙන් සිංහලයෙන් නො දක්වා ‘acre’ යන්නට සමරූප යෙදුම වන ‘අක්කර’ යනුවෙන් දක්වන්නට පරිවර්තකයා කටයුතු කරන්නට ඇත්තේ ‘දෙසියාටින්’ යන්න මෙරට පාඨකයාට සම්පූර්ණයෙන් ම ආගන්තුක වූවක් වන බැවින් විය යුතු ය. රුබලය පවුම වී ඇත්තේ අනුවර්තනය පිහිටුවීමට අනුවර්තකයා අපේක්ෂා කළ කාලයේ මෙරට භාවිත වූ මුදල් ඒකකය එය වූ බැවිනි. මෙකී වෙනස්කම් සමඟ සිදු කෙරුණු යූ.ඒ. ගුණසේකරගේ පරිවර්තනය පිළිබඳ එදිරිවීර සරච්චන්ද්‍ර මෙලෙස අදහස් දක්වයි; “මේ නාට්‍යය ලක්දිව ගමක සිදුවූවක් ඇසුරින් ලියන ලද්දක් සේ පෙනෙන අයුරු, වෙකොච්ගේ මුල් නාට්‍යයෙන් සිංහලයට පරිවර්තනය කර තිබේ.”³¹

“ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයාට උචිත පරිදි පසුතලය හා වර්ත නාම සඳහා ආදේශක යොදමින් යම් කෘතියක් එක් භාෂාවකින් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීම” යනුවෙන් අනුවර්තනය අර්ථ දැක්විය හැකි බව ඉහත කරුණුවලින් ගම්‍ය වේ. සාහිත්‍ය කෘතියක් එක් භාෂාවකින් තවත් භාෂාවකට හැරවීමේ දී එහි අන්තර්ගත දෘෂ්ටිය හා චින්දනය ආදිය කෙරේ ද අවධානය යොමු කළ යුතු බැවින් සෘජු පරිවර්තන මාර්ගය හැම විට ම ප්‍රමාණවත් නො වේ.³² පරිවර්තන මාර්ගය අනුගමනය කෙරෙන පරිවර්තනයක දී වුව ද යම් අවස්ථාවල දී අනුවර්තන මාර්ගය ගැනීමට පරිවර්තකයා පෙලැඹෙන්නේ එබැවිනි.

ඉලක්කගත පාඨකයාට අවබෝධ නො වේ යැ යි සිතිය හැකි යම් දේ ඉලක්කගත පසුතලයට ගැළැපෙන පරිදි සකස් කිරීම මෙහි දී සිදු කෙරේ. හෙන්රි ජයසේනගේ “හුණුවටය” නාට්‍ය පෙළ මෙයට උදාහරණයක් වසයෙන් දැක්විය හැකි ය. එය ජර්මන් ජාතික නාට්‍ය රචකයකු වූ බර්ටොල්ට් බ්‍රෙෂ්ට්ගේ “der Kaukasische Kreidekreis” නාට්‍යයේ සිංහල පරිවර්තනය යි. හුණුවටය නාට්‍යය සඳහා පාදක කර-ගන්නා ලද්දේ එහි ඉංගිරිසි පරිවර්තනයකි.

හුණුවටය නාට්‍ය පෙළේ එක් තැනක මෙලෙස දැක්වේ.
“ඇහැළ ගස් මල් පල දරන විට
ඇහැළ ගස යළි කොළ සලන විට”³³

එරික් බෙන්ට්ලිගේ ඉංගිරිසි පරිවර්තනයේ ‘ඇහැළ ගස’ දැක්වෙන්නේ ‘elm’ යනුවෙනි.

“I shall be waiting for you under the green elm,
I shall be waiting for you under the bare elm”³⁴

බ්‍රෙෂ්ට්ගේ මුල් පිටපතේ එය දැක්වෙන්නේ මෙලෙස ය:

“Ich werde warten auf dich unter der grünen Ulme
Ich werde warten auf dich unter der kahlen Ulme”³⁵

මෙහි ‘elm’ යනු ‘Ulme’ යන ජර්මන් වදන සඳහා ඉංගිරිසි බසින් පවතින සමරූප වදන වන නමුත් ‘ඇහැළ ගස’ යනු එයට සමරූප සිංහල වදන නො වේ. ‘elm’ යන්නට සමරූප සිංහල වදන ‘එල්ම් ගහ’ යන්න යි.³⁶ එල්ම් ගස මෙරටට ආගන්තුක ශාකයක් වන නමුදු ඇසළ ගස මෙරට සුලබ ව දැකිය හැක්කකි. මෙරට ප්‍රේක්ෂකයාගේ අනුභූතියට ලක් නො වන එල්ම් ගස නො යොදා එය එලෙස ඇසළ ගස යනුවෙන් අනුවර්තනය කර යොදා-ගැනීම පිළිබඳ හෙන්රි ජයසේන මෙසේ පවසයි; “ඉංග්‍රීසි පිටපතේ තවත් තැනක ‘elm tree’ කියලා යෙදුමක් තියෙනවා. මේක මම ඇහැළ ගස කියලා වෙනස් කළා. එල්ම් ගස කීවොත් ඒකෙන් අපට කිසි ම අදහසක් නොලැබෙන නිසා.”³⁷

ඉලක්කගත පාඨකයාගේ අනුභූතියට ලක් නො වන ඇතැම් දෑ සම්බන්ධයෙන් අනුවර්තන මාර්ගය ගන්නා ලද අවස්ථා ගණනාවක් හුණුවටය නාට්‍ය පෙළෙහි දක්නට ලැබේ. ඉංගිරිසි පිටපතේ එක් තැනක මෙලෙස දැක්වේ; “But they needed another goose for the banquet. And they asked me to get it.”³⁸ සිංහල පරිවර්තනයේ එය මෙලෙස දැක්වේ: “එනකොට අපට කිව්වා අද මාලිගාවේ බාලට කුකුළෙක් මදි ය, තවත් කුකුළෙක් අරගෙන එන්න ය කියලා.”³⁹ පරිවර්තනයේ දී සිදු කරන ලද මේ වෙනස්කම පිළිබඳ හෙතර් ජයසේන මෙසේ පවසයි; “එක් ජවනිකාවක තියෙනවා කෘතියේ කැමට පාත්තයෙක් - goose කියලා ඉංග්‍රීසියෙන් - ඔව්, පාත්තයෙක් ගන්නා කියලා. මම කල්පනා කළා මේක අපට ඒ තරමට ගැළපෙන එකක් නෑ කියලා. අපට වඩා පුරුදු කුකුළා කැමට ගැනීම. පාත්තයා කියනවාට වඩා අපේ සිංහලකමට හුරුයි කුකුළා කැමට ගන්නා කීම. මේ නිසා ප්‍රේක්ෂකයාට වඩා ගැළපෙන විදියට goose කියන වචනය කුකුළා කියලා යොදා-ගන්නා.”⁴⁰

එවැනි ඇතැම් ප්‍රායෝගික වෙනස්කම් දක්නට ලැබුණ ද මුල් නාට්‍යය සඳහා පදනම් කර-ගන්නා ලද පසුතලය, එනම් සිද්ධි හා චරිත පිහිටුවනු ලබන පසුබිම මෙන් ම චරිත ද වෙනස්කම්වලට බඳුන් නො කර සිංහලයට පරිවර්තනය කර තිබේ. Caucasia, Nutzi war ආදී පසුතල තොරතුරු කොතේසියාව, නාසි යුද්ධය ලෙසින් ද, Grusha, Azadak, Kasbek වැනි චරිත ගෘෂ්‍ය, අසඩක්, කස්බෙක් ලෙසින් ද ඍජු ව පරිවර්තනය කර තිබීමෙන් මෙය තහවුරු වේ. එසේ වුව ද හුණුවටය වූකලී මුල් කෘතිය වචනයෙන් වචනය වගන්තියෙන් වගන්තිය ගෙන කරන ලද පරිවර්තනයක් නො වන බව පරිවර්තකයාගේ අදහස යි. එය මුල් ජර්මන් නාට්‍යයේ ඉංගිරිසි පරිවර්තනයක් ඇසුරින් සිංහල වේදිකාවට හා ප්‍රේක්ෂකයාට උචිත ලෙස යම් යම් සංශෝධන සහිත ව සකස් කරන ලද පරිවර්තනයක් බව ඔහු පවසයි.⁴¹

හුණුවටය පරිවර්තනයක් ද නැත හොත් අනුවර්තනයක් ද යන්න විවාදයට තුඩු දී ඇති කරුණක් යැ යි පෙනෙන්නට ඇති නමුදු ඉලක්කගත ප්‍රේක්ෂකයාට උචිත පරිදි පසුතලය හා චරිත සඳහා

ආදේශක භාවිත කිරීම යනුවෙන් අනුවර්තන හඳුනා-ගැනීමට යොදාගත හැකි මූලික නිර්ණායකය අනුව ගත් කල එයට පිළිතුර ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. හුණුවටය අනුවර්තනයක් යැ යි එහි පෙර මුද්‍රණවල දී සඳහන් කර ඇති නමුදු එලෙස අනුවර්තනයක් යැ යි සඳහන් කිරීම තමා අතින් වූ වරදක් බව හෙන්රි ජයසේන සඳහන් කරයි.⁴² පරිවර්තනය හා අනුවර්තනය යන වදන් ද්වයයෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ translation හා adaptation යන වදන් ද්වයයේ අදහස නම් හුණුවටය පරිවර්තනයක් ලෙස හැඳින්වීම වඩා උචිත බව ඔහු තව දුරටත් පවසයි.⁴³

එක් භාෂාවකින් ලියැවුණු කෘතියක් වෙනත් භාෂාවකට හැරවීම නිර්වචනය කිරීම සඳහා පරිවර්තනය යන යෙදුම පමණක් ප්‍රමාණවත් වන බව සමහර විද්වතුන්ගේ අදහස යි. එබැවින් අනුවර්තනය යනුවෙන් යෙදුමක් භාවිත කිරීම පවා අවශ්‍ය නොවන බව ඔවුහු පවසති. මේ මතයට එකඟ නො වන්නන්ගේ අදහස වන්නේ පරිවර්තනයෙන් හා අනුවර්තනයෙන් අදහස් වන්නේ එකිනෙකට වෙනස් ක්‍රමවේද ද්වයයක් බැවින් ඒ යෙදුම් ද්වයය ම අවශ්‍ය බව යි. කැනඩා ජාතික කවියකු වන මයිකල් ගාර්නව් පරිවර්තනය හා අනුවර්තනය අතර පවතින සමීප සබැඳියාව පෙන්වා-දීම සඳහා 'පර්යනුවර්තනය' (tradaptation) නම් යෙදුම නිර්මාණය කළේ ය.⁴⁴

සාහිත්‍ය පරිවර්තනයේ අරමුණ වන්නේ මුල් කෘතියේ පාඨකයා ලැබූ වින්දනයට සමාන වින්දනයක් ලක්ෂ්‍ය භාෂාවෙන් ඒ කෘතිය හා සමීප වන පාඨකයාට ද ලබා-දීම යි. එකී වින්දනය ලබා-දීමට වඩාත් උචිත පරිවර්තන ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කිරීම පරිවර්තකයාගේ වගකීම යි. නාට්‍ය පෙළ පරිවර්තනයේ දී පරිවර්තන මාර්ගය මෙන් ම අනුවර්තන මාර්ගය ද අනුගමනය කරනු දක්නට ලැබෙන බැවින් තම කාර්ය සාධනය සඳහා මේ ක්‍රමවේද ද්වයය අතරින් කුමක් අනුගමනය කළ යුතු ද යන්න පරිවර්තකයාගේ අභිමතය පරිදි තීරණය වන්නක් ලෙස සැලැකිය හැකි ය.

ආන්තික සටහන්

- ¹ සුරවීර, ඒ.වී. සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා, 2005 - පිටුව 131
- ² (ed.) Venuti Lawrence, **The Translation Studies Reader**, 2004 - page 133
- ³ එම
- ⁴ සුරවීර, ඒ.වී. සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා, 2005 - පිටුව 131
- ⁵ එම
- ⁶ **National Geographic - Encyclopedic Entry**
<http://education.nationalgeographic.com/encyclopedia/adaptation/>
- ⁷ (ed.) Baker, Mona. **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, 2001 - page 5
- ⁸ (ed.) Baker, Mona. **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, 2001 - page 5
- ⁹ පරිවර්තකයා (translator) යන අර්ථය දෙන ලතින් වදනකි.
- ¹⁰ “Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres.” (ed.) Baker, Mona. **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, 2001 - page 5
- ¹¹ එම - පිටුව 6
- ¹² එම
- ¹³ එම
- ¹⁴ එම
- ¹⁵ එම
- ¹⁶ එම
- ¹⁷ එම
- ¹⁸ **The Inspector-General** - Translated by Thomas Seltzer
http://www.gutenberg.org/files/3735/3735-h/3735-h.htm#link2H_4_0002
- ¹⁹ ජයරත්න, එච්. පරීක්ෂකයා (2011) - පිටුව 21
- ²⁰ එම - පිටුව 6
- ²¹ තේනබදු, රිචඩ්. ගුණරත්න, ඒ.පී. ආදීන් - පිටුව 20
- ²² Гоголь Николай Василевич - Ревизор (Nikolai Gogol - The Inspector)
http://az.lib.ru/g/gogolx_n_w/text_0070.shtml
- ²³ සුරවීර, ඒ.වී. සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා, (2005) - පිටුව 135
- ²⁴ Julius West පරිවර්තනය
- ²⁵ Plays By Anton Chekhov, Second Series - Translated by Julius West
http://www.gutenberg.org/files/7986/7986-h/7986-h.htm#link2H_4_0003
- ²⁶ කාරියවසම්, තිස්ස. පරස්නාව සහ පෝරිසාදයා (1969) - පිටුව 9
- ²⁷ සරච්චන්ද්‍ර, එදිරිවීර. කල්පනා ලෝකය (2010) - පිටුව 123
- ²⁸ Plays By Anton Chekhov, Second Series - Translated by Julius West
http://www.gutenberg.org/files/7986/7986-h/7986-h.htm#link2H_4_0003
- ²⁹ කාරියවසම්, තිස්ස. පරස්නාව සහ පෝරිසාදයා (1969) - පිටුව 16

- ³⁰ සරච්චන්ද්‍ර, එදිරිවීර. කල්පනා ලෝකය (2010) - පිටුව 128, 129
- ³¹ එම - පිටුව 123
- ³² සුරවීර, ඒ.වී. සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා, (2005) - පිටුව 132
- ³³ ජයසේන, හෙන්රි. හුණුවටයේ කතාව, (2014) - පිටුව 26
- ³⁴ Bentley. Eric, **Parables for the Theatre**, (1979) - Page 133
- ³⁵ (ed.) Thompson, Bruce. **der Kaukasische Kreidekreis**, (1995) - Page 21
- ³⁶ මලලසේකර ඉංග්‍රීසි සිංහල ශබ්දකෝෂය, (2005) - පිටුව 352
- ³⁷ සුරවීර, ඒ.වී. නිර්මාණ පසුබිම, (2005) - පිටුව 120
- ³⁸ Bentley. Eric, **Parables for the Theatre**, (1979) - Page 127
- ³⁹ ජයසේන, හෙන්රි. හුණුවටයේ කතාව, (2014) - පිටුව 16
- ⁴⁰ සුරවීර, ඒ.වී. නිර්මාණ පසුබිම, (2000) - පිටුව 120
- ⁴¹ ජයසේන, හෙන්රි. හුණුවටයේ කතාව, (2014) - පිටුව viii
- ⁴² එම
- ⁴³ එම - පිටුව vii
- ⁴⁴ (ed.) Baker, Mona. **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**, (2001) - පිටුව 8

* 'faithful translation' යන්න සඳහා 'අකුටිල පරිවර්තනය' යන සිංහල පාරිභාෂික පදය යෝජනා කළ චතුර සම්පත් ගන්පොළ මහත්මාට අපගේ කෘතඥතාව හිමි වේ.

මූලාශ්‍රය නාමාවලිය

- කාරියවසම්, තිස්ස. (1969) පරස්නාව සහ පෝරිසාදයා. කොළඹ: ප්‍රදීප ප්‍රකාශකයෝ.
- ජයරත්න, එච්. (2011) පරීක්ෂකයා. රාජගිරිය: කුරුලු පොත්.
- ජයසේන, හෙන්රි. (2014) හුණුවටයේ කතාව. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- තේනඬු, රිචඩ්. ගුණරත්න ඒ.පී. ආදීන්, රහස් කොමසාරිස්. (කවරය නැත) මලලසේකර, ජී.පී. (2005) (සිවු වැනි සංස්කරණය) ඉංග්‍රීසි - සිංහල ශබ්දකෝෂය. කොළඹ: ඇම්.ඩී. ගුණසේන.
- සරච්චන්ද්‍ර, එදිරිවීර. (2010) කල්පනා ලෝකය. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- සුරවීර, ඒ.වී. (2005) සාහිත්‍ය විචාර ප්‍රදීපිකා. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- සුරවීර, ඒ.වී. (2000) නිර්මාණ පසුබිම. කොළඹ: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.

- Baker, M. (2001) (ed.) **Routledge Encyclopedia of Translation Studies**.
New York: Routledge.
- Bentley, Eric. (1979) **Parables for the Theatre**. Harmondsworth:
Penguin Books.
- Schulte and Biguenet. (1992) (ed.) **Theories of Translation**. Chicago:
The University of Chicago Press.
- Thompson, Bruce. (1982) (ed.) **der Kaukasische Kreidekreis**. London:
Routledge.
- Venuti, Lawrence. (2004) (ed.) **The Translation Studies Reader**. New York:
Routledge.
- National Geographic - Encyclopedic Entry**.
Available at: [http://education.nationalgeographic.com/
encyclopedia/adaptation/](http://education.nationalgeographic.com/encyclopedia/adaptation/)
- Plays By Anton Chekhov, Second Series - Translated by Julius West**
Available at: [http://www.gutenberg.org/files/7986/7986-h/7986-
h.htm#link2H_4_0003](http://www.gutenberg.org/files/7986/7986-h/7986-h.htm#link2H_4_0003)
- The Inspector-General - Translated by Thomas Seltzer**
Available at: [http://www.gutenberg.org/files/3735/3735-h/3735-
h.htm#link2H_4_0002](http://www.gutenberg.org/files/3735/3735-h/3735-h.htm#link2H_4_0002)
- Гоголь Николай Василевич - Ревизор (Nikolai Gogol - The
Inspector)
Available at: http://az.lib.ru/g/gogolx_n_w/text_0070.shtml